

Til Justitsministeriet.

København
Den 10. september 2021

Justitsministeriet har ved brev af 17. august 2021, anmodet om Justitias bemærkninger til lovforslag om ændring af retsplejeloven, hvidvaskloven og forskellige andre love (ministeriets j.nr. 2021-10-0661)

Justitia vil i sit høringssvar koncentrere sig om de retssikkerhedsmæssige problemer, der knytter sig til forslaget om ny § 110b om virksomheders og enkeltpersoners deltagelse i det i denne bestemmelse, omhandlede operationelle samarbejde.

Af lovforslaget fremgår, at virksomheder og personer omfattet af § 1 i lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og terrorfinansiering kan deltage i det operationelle samarbejde.

Det fremgår endvidere heraf forslagets § 110b, stk. 4, at disse virksomheder kan videregive oplysninger til myndigheder og andre virksomheder og personer, der deltager i det operative samarbejde. Virksomhederne kan også efter forslaget, modtage fortrolige oplysninger fra de myndigheder, der deltager i det operationelle samarbejde og kan endog, med myndighedens tilladelse aktivt anvende disse fortrolige oplysninger i egen virksomhed. Bestemmelsen fraviger tavshedspligtregler i den finansielle lovgivning og revisorlovgivningen for disse virksomheder, men omtaler ikke den særlige regulering af advokaters tavshedspligt. Det forekommer uklart om dette indebærer, at advokaters tavshedspligt ikke berøres af forslaget.

Justitia skal i denne forbindelse bemærke, at også advokater er regulerede i hvidvasklovens § 1 stk. 1 nr. 14. Det må accepteres at advokater, på trods af fortrolighedsforholdet mellem klient og advokat, er pålagt at indberette mistænkelige transaktioner til myndighederne i de tilfælde, der opregnes i bestemmelsen. Det forekommer imidlertid retssikkerhedsmæssigt særdeles betænkeligt og uforeneligt med de grundlæggende retsprincipper, der regulerer fortrolighedsforholdet mellem klient og advokat, hvis advokater aktiv skal kunne inddrages i det operationelles samarbejde. En sådan inddragelse vil indebære, at advokaten aktivt inddrages i efterforskningen af egne klienter og i udvekslingen af oplysninger om disse. Udvekslingen af oplysninger kan ske ikke alene med myndigheder, men også med andre private aktører i det operationelle samarbejde.

Justitia foreslår på denne baggrund, at advokater og advokatvirksomheder eksplicit undtages fra deltagelse i det operationelle samarbejde af hensyn til klienternes retssikkerhed og i respekt for grundlæggende principper om fortrolighedsforholdet mellem advokat og klient.

Af bemærkningerne til lovforslaget synes det at fremgå, at hensigten med bestemmelsen i forslagets § 110b først og fremmest er at inddrage den finansielle sektor, revisorer og revisionsvirksomheder i det operationelle samarbejde. Justitia finder, at det bør overvejes at begrænse henvisningerne til § 1 i lov om hvidvask m.v. til disse typer af virksomheder også henset til, at en række af de øvrige aktører,

f.eks. de kunsthandlere der nævnes i bestemmelsen, næppe vil være relevante deltagere i det operationelle samarbejde.

Helt grundlæggende er Justitia imidlertid imod lovforslagets forslag om at inddrage private virksomheder og enkeltpersoner i det operationelle samarbejde.

Efterforskning af mulige kriminelle handlinger er i dansk retstradition en myndighedsopgave. Det må accepteres, at det i nogle sammenhænge ikke alene er en opgave, der påhviler politi og anklagemyndighed, men at også andre myndigheder kan inddrages i dette arbejde. Det er imidlertid almindeligt accepteret i dansk ret, at der gælder en rets grundsætning om forbud mod delegation af myndighedsudøvelse til private aktører uden særlig lovhjemmel og der skal efter Justitias opfattelse meget tungtvejende grunde til at fravige dette udgangspunkt.

Justitia finder ikke, at der i lovforslagets forarbejder er argumenteret overbevisende for, at de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder der, uanset lovforslagets regler om tavshedspligt, kan være ved forslagets regler om informationsudveksling i det operationelle forrum bør vige for hensynet til at bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering. Justitia finder det særlig betænkeligt at informationsudvekslingen kan ske helt ned på enkeltsagsniveau. Justitia finder det endvidere meget betænkeligt, at forslagets § 110b. stk. 7 tillader, at private virksomheder og personer med samtykke fra den myndighed der har afgivet fortrolige oplysninger, aktivt kan anvende sådanne oplysninger i egen virksomhed f.eks. til skærpede kundekendskabsprocedurer og udvidet overvågning af udvalgte kunders transaktioner uden, at disse kunder blive bekendt med, at de nu er under overvågning af en privat aktør med hvem de har en kunderelation.

Justitia finder, at den allerede gældende vidtgående indberetningspligt efter hvidvaskloven for private virksomheder og enkeltpersoner omfattede af hvidvasklovens § 1 må være tilstrækkelig til at tilgodese hensynet til at forebygge og opklare hvidvask og terrorfinansiering.